

UNIVERSITY
OF OULU

Mielenterveyden häiriöiden ja niiden oireiden yhteys työmarkkinoille kiinnittymiseen ja tulotasoon: Pohjois-Suomen syntymäkohortti 1966

Tuomas Majuri^{1,2,3,4} · Sanna Huikari⁵ · Erika Jääskeläinen^{1,2,3} · Leena Ala-Mursula¹ · Ina Rissanen^{1,2,6} · Marko Korhonen⁵

¹Väestöterveyden tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto, Oulu, Suomi; ²Medical Research Center Oulu, Oulun yliopistollinen sairaala ja Oulun yliopisto, Oulu, Suomi; ³Psykiatrian klinikka, Oulun yliopistollinen sairaala, Oulu, Suomi; ⁴Terveystalo Oulu, Suomi;

⁵Taloustieteen, laskentatoimen ja rahoituksen yksikkö, Oulun yliopisto, Oulu, Suomi; ⁶Julius Center for Health Sciences and Primary Care, University Medical Center Utrecht ja Utrechtin yliopisto, Utrecht, Alankomaat

Johdanto

Sekä mielenterveyden häiriöiden oireet että diagnoosit vaikuttavat työmarkkinoille kiinnittymiseen ja tulotasoon. Oireiden ja diagnoosien välisten erojen vaikutuksia työelämäennusteeseen ei ole kuitenkaan tutkittu aiemmin. Hyödyntämällä sekä oire-, että diagnoositietoja, voidaan tutkia diagnosoimattomien ja subkliinisten häiriöiden yhteyttä työelämäennusteeseen.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli vertailla työmarkkinoille kiinnittymistä ja tulotasoa keski-ikään saakka sellaisten henkilöiden välillä, joilla oli erilainen historia mielenterveyden häiriöiden oireiden ja diagnoosien suhteen.

Menetelmät

Tutkimusaineistona käytettiin vuoden 1966 Pohjois-Suomen syntymäkohorttia yhdistettynä tietoihin kansallisista rekistereistä sekä tietoihin itse ilmoitetuista mielenterveyden häiriöiden oireista 31-vuotiaana ja työmarkkinatilanteesta 16-45 -vuotiaana.

Vertailimme työmarkkinoille kiinnittymistä ja tulotasoa kolmessa ryhmässä. Tutkimusryhmät koostuivat henkilöistä, joilla 1) ei ollut mielenterveydenhäiriöiden oireita eikä diagnoosia (verrokkiryhmä), 2) oli oireita, mutta ei diagnoosia (diagnosoimaton mielenterveyden häiriö), 3) oli sekä oireita, että diagnoosi (diagnosoitu mielenterveyden häiriö). Arvioimme työelämäennustetta hyödyntäen vakioituja regressioanalyysijä. Tulokset eriteltiin sukupuolen mukaan.

Taulukko 1. Mielenterveydenhäiriöiden ja niiden oireiden yhteys työmarkkinoille kiinnittymiseen (1982-2011) ja tulotasoon (1997-2016) miehillä

Miehet	Oireet – Diagnoosi – (n=1871)	Oireet + Diagnoosi – (n=225)	Oireet + Diagnoosi + (n=151)
Työmarkkinoille kiinnittyminen			
<i>Suotuisa, n(%)</i>	1734 (93)	186 (83)	96 (64)
<i>Epäsuotuisa, n(%)</i>	137 (7)	39 (17)	55 (36)
Tulot (€), Md (IQR)	682,760 (520,540-896,700)	569,150 (404,190-760,910)	442,520 (220,940-588,040)

Md mediaani, IQR kvartilliväli

Taulukko 2. Mielenterveydenhäiriöiden ja niiden oireiden yhteys työmarkkinoille kiinnittymiseen (1982-2011) ja tulotasoon (1997-2016) naisilla

Naiset	Oireet – Diagnoosi – (n=1950)	Oireet + Diagnoosi – (n=420)	Oireet + Diagnoosi + (n=265)
Työmarkkinoille kiinnittyminen			
<i>Suotuisa, n(%)</i>	1611 (83)	345 (82)	171 (65)
<i>Epäsuotuisa, n(%)</i>	339 (17)	75 (18)	94 (36)
Tulot (€), Md (IQR)	514,880 (408,640-644,150)	477,760 (359,730-605,140)	407,030 (265,560-509,860)

Md mediaani, IQR kvartilliväli

Tulokset

Verrattuna verrokkiryhmään, diagnosoimaton mielenterveyden häiriö oli yhteydessä miehillä (mutta ei naisilla), epäsuotuisaan työmarkkinoille kiinnittymiseen (OR [95% CI] 2,26 [1,41–3,63] miehillä; 0,87 [0,63–1,19] naisilla). Verrokkiryhmään verrattuna, diagnosoimaton mielenterveyden häiriö oli yhteydessä 14% (8%-19%) heikompaan tulotasoon miehillä ja 6% (2%-10%) naisilla. Diagnosoitu mielenterveyden häiriö oli yhteydessä epäsuotuisaan työmarkkinoille kiinnittymiseen ja matalampaan tulotasoon sukupuolesta riippumatta.

Johtopäätökset

Tulokset osoittavat, että mielenterveyden häiriöiden oireet ja diagnoosit ovat eri tavoin yhteydessä työmarkkinoille kiinnittymiseen ja tuloihin. Tulostemme perusteella tukea ja interventioita tulisi tarjota paitsi diagnoosien, myös oireiden perusteella, koska ne voivat ennakoita tulevia työuraan liittyviä haasteita. Diagnosoimattomista mielenterveyden häiriöistä kärsivät miehet ovat erityisesti vaarassa jäädä työmarkkinoiden ulkopuolelle, joten heidän tunnistamiseen ja auttamiseen tarvitaan tehokkaampia keinoja.

Tutkimusjulkaisu:

Majuri T, Huikari S, Jääskeläinen E, Ala-Mursula L, Rissanen I, Korhonen M (2024) Mental disorder symptoms and diagnoses are differently associated with labour market attachment and registered income until midlife: the Northern Finland Birth Cohort 1966. Int J Soc Psychiatry 2024. Published online 27.11.2024. <https://doi.org/10.1177/00207640241299384>

Yhteystiedot:

Tuomas Majuri, LT, Tutkijatohtori (Väestöterveyden tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto), Työterveyshuoltoon erikoistuva lääkäri (Terveystalo Oulu)
Tuomas.majuri@oulu.fi
+358 442595211

Science with Arctic Attitude